

voda, ki se je le počasi odtekala, teren pa je bil že tako vlažen in močvirnat. Onstran naselja oz. potoka Galjevec so bili travniki in polja, do katerih so vodile lesene široke brvi, ki so se bočile nad jarki. Ob edini veliki poplavi, ko je deževalo nepretrgoma teden dni, je poplava poleg celotnega barja dosegla in preplavila polovico Galjevice. Ne spominjam se točnega datuma, vem le, da se je jesen že močno približala. Vreme je bilo po dežju hladno in vlažno. Voda je dvignila vse lesene brvi, ki so nam otrokom služile kot splavi, na katerih smo se neugnano vozili preko poplavljenega terena, ki ni bilo majhno. Po površini so plavale vse mogoče majhne živali: poljske miške, krti, žužki vseh vrst, gliste in slepci. Voda ni bila previsoka, vendar dovolj, da si bil premočen do pasu, če si zdrknil s „splava“. Bili smo modri od mraza in moče, vendar vzhičeni in brezskrbni. Kaj pa se je dogajalo potem doma, o tem rajši molčim.

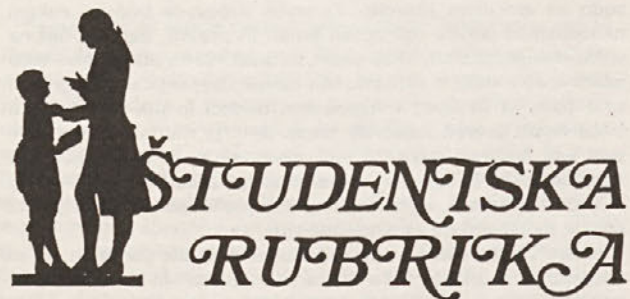
Večina otrok ni imela hujših posledic od močnega prehlada, le neka deklica še danes, kot zreła žena nosi posledice te edine večje povodnji — paralizo. Poznejša melioracija Barja je teren precej osušila in povodnji se nam ni treba več bati. Seveda so na barjanskih tleh poplavna področja ostala še danes n.pr. Črna vas z okolico.

Vsaka družina je skrbela za snago ne le okrog svojega bivališča, temveč tudi pred hišo in na delu ceste ali ulice. Bilo je pometanja in zasipavanja vsake luknjice, ki se je pojavila na cesti.

Tako so naši starši že svojim otrokom vcepljali smisel za red in snago, mi pa smo jo posredovali svojim otrokom, tretji generaciji. Imeli smo svojega cestarja, nekaj dobrih pleskarjev, mizarjev in čevljarjev, bile so šivilje in krojači, ki so znali imenitno krojiti in šivati. Večinoma smo bili vedno čedno oblečeni in obuti. Otroci so bili vljudni, razen nekaj izjem omenjenih družin. V njihovi družbi smo slišali izraze, ki jih nismo vedno razumeli, toda vedeli smo, da jih doma ne smemo uporabljati.

Poleti se je področje iger preselilo na potok Galjevec. Tam smo odkrivali nove zanimivosti. Galjevec je bil poln žab vseh vrst, ki smo jih bezali iz njihovih skrivališč in opazovali nerodno žabje kobacanje, kadar se nam je posrečilo, da smo žabo spravili na suho. Najbolj čudoviti pa so bili majhni paglavčki, ki jim ni bilo konca. Kljub odplakam je bil potok čist in poln življenja.

(nadaljevanje v naslednji številki)
Manja Michelizza

Poljanski pipar

Poljanska dolina ob reki Kolpi je odmaknjena od industrijskih krajev. Ljudje, ki živijo tod, so večinoma kmetje, tisti pa, ki jih je pritegnila industrija zaradi zaslužka se vozijo v oddaljeni Črnomelj ali Kočevje. Obrtnikov v vaseh Kot, Prelesje in Dol, ki ležijo v tej dolini, ni. Pač, samo v Dolu je gostilna, kjer si popotnik lahko pogasi žejo. Ljudje si morajo zato pri raznih opravilih in popravih pomagati sami ali pa prositi soseda za pomoč.

V vasi Kot stanuje Karel Šneler, upokojen cestni delavec šestinšestdesetih let, ki ga ljudje poznajo kot dobrega samouka, zato ga radi prosijo za pomoč. Ob hiši ima sezidano delavnico, poleg nje pa še majhno kovačnico. Šnelerjeva posebnost je izdelovanje pip za sode. Kakor so povedali ljudje iz vasi Dol, je Šneler edini v Poljanski dolini, ki jih izdeluje.

Za pipe je seveda važen les, ki ga v Poljanski dolini ne manjka. Najboljše so iz tisovega in slivovega lesa, ker sta oba trda in se lepo obdelujeta. Les, ki mora biti suh — suši se eno leto in več — sežaga Šneler na 30 — 35 cm dolga polena, ki jih obteše s sekuro, da dobe okroglo obliko. Nato obdela les na stružnici. Stružnico za les, različne svedre in dleta, ki jih uporablja pri delu, si je naredil sam. Luknjo za pipič izvrti z električnim vrtnim strojčkom, vodoravno (podolžno) luknjo pa naredi na stružnici, saj mora biti ta zelo natančna. Ponavadi naredi v ta del pipe še nekaj okrasnih zarez. Tudi pipič naredi na stružnici, posebno natančno pa mora izdelati konusni del, sicer pipa ne tesni dobro. Pipič ima okrasne zareze in „cajhen“, ki kaže, kdaj je pipa odprta. Da se pipič lepo obrača ga namaže z lojem, ki ga vtore v les tako, da vpne pipič v stružnico in med vrtenjem nasadi nanj drugi del pipe. Zaradi trenja se loj stali in enakomerno vtore v les. Z dolgim svedrom po vodoravni izvrtini prevrta še steno pipiča in pipa je narejena. Nazadnje pipo zbrusi s smirkovim papirjem in polakira z brezbarvnim lakom.

V Poljanski dolini, kjer ni vinogradov, Šneler ne proda skoraj nič, pač pa prihajajo po njegove pipe ljudje tja od Črnomlja in iz sosednje Hrvaške. Pipe izdeluje po naročilu; če bi delal od jutra do večera, bi jih naredil štiri do pet, pravi Šneler. Ko sem ga obiskal v decembru 1975, je imel nekaj pip, ki so bile namenjene določenim kupcem. Stanejo od 40 — 50 dinarjev, odvisno pač od velikosti.

Andrej Dular, 2. 1.

Six Days in Slovenia

I'd like to thank the kind invitation of the students of Ethnology in Ljubljana on behalf of the Debrecen students having stayed in Slovenia between May 1 and 6, with these lines. We were and we are grateful very much because of the various programme we were presented with. Thanks for Professor Slavko Kremenšek, by whom we were warmly received in the Department of Ethnology. — To tell the truth when staying in the library of the Institute we were envious a bit for the fine book collection the library has.

I think, this meeting of ours was very useful, consequently necessary as well. It was a good occasion to get known something about each other's aims, fields of work, concepts about ethnology. Now we know more about that in which field could we offer of help from each other. However, I'm sure we have a lot of problems mentioned and discussed only subsidiarily — or even missed to talk about — because the time having been rather short. So I hope we'll find the opportunity to continue such discussions and talks in the near future.

In these days besides the sights of Ljubljana we saw various parts of Slovenia. In the Museum of Piran we visited a very interesting — mainly for us, Hungarians — exhibition. Here we got some ideas about a recently died out trade; salt-distillation, something completely new for us.

In the north-western part of Slovenia we were glad to see types of settlements and peasant-houses unknown in Hungary. The method of hay-making showed some differences on the basis of the different tools and implements used in Bohinj to the Hungarian one, even if we compare it with the farming system of the north-eastern — the most mountainous district in our country. Some simultaneous studies would be very useful for students working in this field, I believe.